

TIESAS SPRIEDUMS (virspalāta)

2010. gada 9. novembrī*

Apvienotās lietas C-57/09 un C-101/09

par lūgumiem sniegt prejudiciālus nolēmumus atbilstoši EKL 68. un 234. pantam, ko *Bundesverwaltungsgericht* (Vācija) iesniegusi ar 2008. gada 14. oktobra un 25. novembra lēmumiem, kas Tiesā saņemti attiecīgi 2009. gada 10. februārī un 13. martā, tiesvedībā

Bundesrepublik Deutschland

pret

B (C-57/09) un

D (C-101/09),

piedaloties

Vertreter des Bundesinteresses beim Bundesverwaltungsgericht (C-57/09 un C-101/09),

* Tiesvedības valoda — vācu.

Bundesbeauftragter für Asylangelegenheiten beim Bundesamt für Migration und Flüchtlinge (C-101/09).

TIESA (virspalāta)

šādā sastāvā: priekšsēdētājs V. Skouris [*V. Skouris*], palātu priekšsēdētāji A. Tizzano [*A. Tizzano*], H. N. Kunja Rodrigess [*J. N. Cunha Rodrigues*], K. Lēnartss [*K. Lenaerts*] un Ž. K. Bonišo [*J.-C. Bonichot*], tiesneši E. Borgs Bartets [*A. Borg Barthet*], M. Ilešičs [*M. Ilešič*], U. Lehmuss [*U. Lohmus*] un L. Bejs Larsens [*L. Bay Larsen*] (referents),

ģenerālvokāts P. Mengoci [*P. Mengozzi*],
sekretārs B. Fileps [*B. Fülöp*], administrators,

ņemot vērā rakstveida procesu un 2010. gada 9. marta tiesas sēdi,

ņemot vērā apsvērumus, ko sniedza:

— B vārdā — R. Meisters [*R. Meister*], *Rechtsanwalt*,

— D vārdā — H. Jakobi [*H. Jacobi*] un H. Odendāls [*H. Odendahl*], *Rechtsanwälte*,

— Vācijas valdības vārdā — M. Lumma [*M. Lumma*], J. Mellers [*J. Möller*] un N. Grafs Victums [*N. Graf Vitzthum*], pārstāvji,

- Francijas valdības vārdā — Ž. de Bergess [*G. de Bergues*] un B. Bopēra-Manoka [*B. Beaupère-Manokha*], pārstāvji,

- Nīderlandes valdības vārdā — K. Viselsa [*C. Wissels*], pārstāve,

- Zviedrijas valdības vārdā — A. Falka [*A. Falk*] un A. Engmans [*A. Engman*], pārstāvji,

- Apvienotās Karalistes valdības vārdā — S. Osovskis [*S. Ossowski*], pārstāvis, kam palīdz T. Eike [*T. Eicke*], *barrister*,

- Eiropas Komisijas vārdā — M. Kondu-Dirande [*M. Condou-Durande*] un S. Grīnheida [*S. Grünheid*], pārstāvji,

noklausījusies ģenerālvokāta secinājumus 2010. gada 1. jūnija tiesas sēdē,

pasludina šo spriedumu.

Spriedums

- ¹ Lūgumi sniegt prejudiciālus nolēmumus ir par to, kā interpretēt, pirmkārt, Padomes 2004. gada 29. aprīļa Direktīvas 2004/83/EK par obligātajiem standartiem, lai kvalificētu trešo valstu valstspiederīgos vai bezvalstniekus kā bēgļus vai kā personas, kam citādi nepieciešama starptautiska aizsardzība, šādu personu statusu un piešķirtās

aizsardzības saturu (OV L 304, 12. lpp.; kļūdas labojums — OV 2005, L 204, 24. lpp.; turpmāk tekstā — “direktīva”), 12. panta 2. punkta b) un c) apakšpunktu un, otrkārt, šīs pašas direktīvas 3. pantu.

- 2 Šie lūgumi tika iesniegti tiesvedībā starp *Bundesrepublik Deutschland* [Vācijas Federatīvo Republiku], ko pārstāv *Bundesministerium des Innern* (Federālā Iekšlietu ministrija), kuru pašu pārstāv *Bundesamt für Migration und Flüchtlinge* (Federālais Migrācijas un bēgļu birojs, turpmāk tekstā — “*Bundesamt*”), un *B* (C-57/09) un *D* (C-101/09), kas ir kurdu izcelsmes Turcijas pilsoņi, attiecīgi par to, ka *Bundesamt* ir noraidījusi *B* iesniegto pieteikumu par patvēruma un bēgļa statusa piešķiršanu un atcēlusi *D* piešķirtās tiesības uz patvērumu un piešķirto bēgļa statusu.

Atbilstošās tiesību normas

Starptautiskās tiesības

Konvencija par bēgļa statusu

- 3 Konvencija par bēgļa statusu, kas parakstīta 1951. gada 28. jūlijā Ženēvā (*Recueil des traités des Nations unies*, 189. sēj., 150. lpp., Nr. 2545 (1954)), stājās spēkā 1954. gada 22. aprīlī. Šī konvencija tika papildināta ar 1967. gada 31. janvārī Ņujorkā parakstīto Protokolu par bēgļa statusu, kas stājās spēkā 1967. gada 4. oktobrī (turpmāk tekstā — “Ženēvas konvencija”).

- 4 Vispirms 1. panta A daļā ir sniegta jēdziena “bēglis” definīcija konvencijas mērķiem, bet tālāk 1. panta F daļā ir norādīts:

“Šīs Konvencijas noteikumi neattiecas uz personu, par kuru ir nopietni iemesli uzskatīt, ka tā:

[..]

b) ir izdarījusi nopietnu nepolitisku noziegumu ārpus patvēruma valsts pirms uzņemšanas šajā valstī par bēgli;

c) ir atzīta par vainīgu darbībā, kas ir pretēja Apvienoto Nāciju mērķiem un principiem.”

- 5 Konvencijas 33. pantā ar nosaukumu “Izraidīšanas vai atgriešanās aizliegums” ir noteikts:

“1. Neviena dalībvalsts nekādā gadījumā neizraida vai neatgriež [nesūta atpakaļ] bēgli uz tās valsts robežu, kuras teritorijā viņa dzīvība un brīvība ir apdraudēta sakarā ar viņa rasi, reliģiju, tautību vai piederību pie kādas īpašas sociālās grupas vai sakarā ar viņa politiskajiem uzskatiem.

2. Iepriekšējā noteikuma priekšrocības tomēr nevar pieprasīt bēglis, kuru ir pamats uzskatīt par bīstamu tās valsts drošībai, kurā viņš atrodas, vai ja viņš ir atzīts par vainīgu sevišķi smaga nozieguma izdarīšanā, kas apdraud šis valsts sabiedrību [viņš pēc notiesāšanas ar galīgu spriedumu par sevišķi smaga nozieguma izdarīšanu rada draudus minētās valsts sabiedrībai].”

Eiropas Cilvēktiesību un pamatbrīvību aizsardzības konvencija

- 6 1950. gada 4. novembrī Romā parakstītās Eiropas Cilvēktiesību un pamatbrīvību aizsardzības konvencijas (turpmāk tekstā — “ECPAK”) 3. pantā ir paredzēts:

“Nevienu nedrīkst pakļaut spīdzināšanai, necilvēcīgai vai pazemojošai attieksmei vai sodiem.”

Apvienoto Nāciju Organizācijas Drošības padomes rezolūcijas

- 7 Pēc 2001. gada 11. septembrī Ņujorkā, Vašingtonā un Pensilvānijā izdarītajiem terora aktiem Apvienoto Nāciju Organizācijas Drošības padome 2001. gada 28. septembrī saskaņā ar Apvienoto Nāciju Organizācijas Statūtu VII nodaļu pieņēma Rezolūciju 1373(2001).
- 8 Šīs rezolūcijas preambulā ir apstiprināta “nepieciešamība, izmantojot visus Apvienoto Nāciju Organizācijas Statūtos paredzētos līdzekļus, apkarot ar terora aktiem radītos draudus starptautiskajam mieram un drošībai”.
- 9 Saskaņā ar minētās rezolūcijas 5. punktu “terorisma darbības, metodes un prakse ir pretrunā Apvienoto Nāciju Organizācijas mērķiem un principiem, tāpat kā [...] terorisma aktu apzināta finansēšana un plānošana un kūdišana uz tiem arī ir pretrunā Apvienoto Nāciju Organizācijas mērķiem un principiem”.

- 10 2001. gada 12. novembrī Apvienoto Nāciju Organizācijas Drošības padome pieņēma Rezolūciju 1377(2001), kurā tā “*uzsver*, ka starptautiskā terora akti ir pretrunā Apvienoto Nāciju Organizācijas Statūtos izklāstītajiem mērķiem un principiem un ka starptautiskā terorisma aktu finansēšana, plānošana un sagatavošana, kā arī jebkuras citas atbalsta formas šajā sakarā arī ir pretrunā mērķiem un principiem, kas izklāstīti [minētajos statūtos]”.

Savienības tiesiskais regulējums

Direktīva

- 11 Saskaņā ar direktīvas preambulas trešo apsvērumu Ženēvas konvencija un protokols veido pamatu bēgļu aizsardzības starptautiski tiesiskajam režīmam.
- 12 Direktīvas preambulas sestajā apsvērumā ir noteikts, ka tās galvenais mērķis ir, no vienas puses, nodrošināt, ka visas dalībvalstis piemēro vienotus kritērijus, lai identificētu personas, kam patiesi nepieciešama starptautiska aizsardzība, un, no otras puses, nodrošināt, lai šīm personām visās dalībvalstīs būtu pieejams minimālais palstu līmenis.

13 Direktīvas preambulas devītais apsvērumš ir formulēts šādi:

“Ši direktīva neattiecas uz trešo valstu valstspiederīgajiem vai bezvalstniekiem, kam atļauts palikt dalībvalstu teritorijā ne tādēļ, ka viņiem nepieciešama starptautiska aizsardzība, bet pamatojoties uz diskrecionāri pieņemtu lēmumu līdzjūtības vai humānu iemeslu dēļ.”

14 Direktīvas preambulas desmitajā apsvērumā ir precizēts, ka šī direktīva respektē pamattiesības un ievēro principus, kas it īpaši ir atzīti Eiropas Savienības Pamattiesību hartā. Šī direktīva it īpaši cenšas nodrošināt, ka pilnībā tiek respektēta cilvēka cieņa un patvēruma meklētāju tiesības uz patvērumu.

15 Direktīvas preambulas sešpadsmitais un septiņpadsmitais apsvērumš ir formulēts šādi:

“(16) Jānosaka obligātie standarti bēgļu statusa definēšanai un saturam, lai dotu norādījumu dalībvalstu kompetentajām struktūrām Ženēvas konvencijas piemērošanā.

(17) Nepieciešams ieviest vienotus kritērijus patvēruma pieteikuma iesniedzēju atzīšanai par bēgļiem Ženēvas konvencijas 1. panta nozīmē.”

16 Direktīvas preambulas divdesmit otrajā apsvērumā ir noteikts:

“Darbības, kas ir pretējas ANO principiēm un mērķiem, kuri izklāstīti ANO Statūtu preambulā un 1. un 2. pantā un cita starpā ietverti ANO rezolūcijās, kas attiecas uz “terorisma apkarošanas pasākumiem” un noteic, ka “terorisma darbības, metodes un prakse ir pretējas ANO mērķiem un principiēm” un ka “apzināta terorisma aktu finansēšana, plānošana un kūdišana uz tiem arī ir pretēja ANO mērķiem un principiēm”.”

17 Saskaņā ar direktīvas 1. pantu šīs direktīvas mērķis ir noteikt obligātos standartus saistībā ar, pirmkārt, trešo valstu valstspiederīgo vai bezvalstnieku kvalificēšanu par bēgļiem vai personām, kam citādi nepieciešama starptautiska aizsardzība, un, otrkārt, piešķirtās aizsardzības saturu.

18 Saskaņā ar direktīvas 2. pantu šajā direktīvā:

“a) “starptautiska aizsardzība” ir bēgļa un alternatīvais aizsardzības statuss, kā noteikts d) un f) apakšpunktā;

[..]

c) “bēglis” ir trešās valsts valstspiederīgais, kas, pamatoti baidoties no vajāšanas rases, reliģijas, tautības, politisko uzskatu vai piederības kādai noteiktai sociālai grupai dēļ, atrodas ārpus valsts, kuras piederīgais šī persona ir, un nespēj vai šādu baiļu dēļ nevēlas pieņemt minētās valsts aizsardzību, vai bezvalstnieks, kas,

būdam ārpus savas agrākās pastāvīgās dzīvesvietas valsts tādu pašu iemeslu dēļ, kā minēts iepriekš, nevar vai šādu baiļu dēļ nevēlas tajā atgriezties un uz kuru neattiecas 12. pants;

- d) “bēgļa statuss” nozīmē, ka dalībvalsts atzīst trešās valsts valstspiederīgo vai bezvalstnieku par bēgli;

[..]

- g) “starptautiskās aizsardzības pieteikums” ir pieprasījums, ko dalībvalstij iesniedzis trešās valsts valstspiederīgais vai bezvalstnieks, kas cenšas saņemt bēgļa vai alternatīvo aizsardzības statusu un kas nepārprotami nepieprasa cita veida aizsardzību, kura ir ārpus šīs direktīvas darbības jomas un par kuru var iesniegt atsevišķu pieteikumu;

[..].”

¹⁹ Direktīvas 3. pantā ir noteikts:

“Dalībvalstis var ieviest vai saglabāt labvēlīgākus standartus, lai noteiktu, kas kvalificējams kā bēglis vai persona, kura tiesīga uz alternatīvo aizsardzību, un noteiktu starptautiskās aizsardzības saturu, ciktāl šādi standarti savienojami ar šo direktīvu.”

20 Direktīvas III nodaļā, kuras nosaukums ir “Kvalificēšana par bēgli”, ietvertā 12. panta ar nosaukumu “Izslēgšana” 2. un 3. punktā ir noteikts:

“2. Trešās valsts valstspiederīgos vai bezvalstniekus izslēdz no to personu loka, kas atzītas par bēgļiem, ja ir nopietni iemesli uzskatīt, ka:

[..]

- b) viņš vai viņa pirms viņš vai viņa tika uzņemts(-a) kā bēglis ir ārpus patvēruma valsts izdarījis smagu nepolitisku noziegumu; tas nozīmē laiku, kad izdota uzturēšanās atļauja, pamatojoties uz bēgļa statusa piešķiršanu; īpaši nežēlīgas darbības, pat ja tās veiktas šķietami politisku mērķu vārdā, var atzīt par smagiem nepolitiskiem noziegumiem;
- c) viņš vai viņa vainīgs(-a) darbībās, kas ir pretējas ANO mērķiem un principiem, kuri izklāstīti ANO Statūtu preambulā un 1. un 2. pantā.

3. Šā panta 2. punktu piemēro personām, kas kūda vai citādi piedalās tur minēto noziegumu vai darbību izdarīšanā.”

- 21 Direktīvas 13. un 18. pantā ir noteikts, ka dalībvalstis piešķir bēgļa statusu vai alternatīvo aizsardzības statusu trešās valsts valstspiederīgajam, kas atbilst nosacījumiem, kas paredzēti attiecīgi minētās direktīvas II un III nodaļā vai II un V nodaļā.
- 22 Direktīvas IV nodaļā ar nosaukumu “Bēgļa statuss” ietvertajā 14. pantā, kura nosaukums ir “Bēgļa statusa atcelšana, izbeigšana vai atteikums to pagarināt”, ir noteikts:

“1. Attiecībā uz starptautiskās aizsardzības pieteikumiem, kas iesniegti pēc šīs direktīvas stāšanās spēkā, dalībvalstis atceļ, izbeidz vai atsaka pagarināt trešās valsts valstspiederīgo vai bezvalstnieka bēgļa statusu, ko piešķīrusi valsts, administratīva, tiesu vai tiesām līdzīgu iestāžu struktūra, ja viņš vai viņa izbeidzis būt bēglis saskaņā ar 11. pantu.

[..]

3. Dalībvalstis atceļ, izbeidz vai atsaka pagarināt trešās valsts valstspiederīgā vai bezvalstnieka bēgļa statusu, ja attiecīgā dalībvalsts pēc tam, kad viņam vai viņai piešķirts bēgļa statuss, konstatē, ka:

- a) viņš vai viņa saskaņā ar 12. pantu būtu jāizslēdz vai ir izslēgts no to persona loka, ko atzīst par bēgli;

[..]”

- 23 Direktīvas VII nodaļā ar nosaukumu “Starptautiskās aizsardzības saturs” ietvertā 21. panta 1. un 2. punktā ir noteikts:

“1. Dalībvalstis ievēro nerepatriēšanas principu saskaņā ar to starptautiskajām saistībām.

2. Ja 1. punktā minētās starptautiskās saistības to neaizliedz, dalībvalstis var repatriēt bēgli neatkarīgi no tā, vai viņa statuss ir oficiāli atzīts vai nav, ja:

- a) ir pamats uzskatīt, ka viņš vai viņa rada draudus tās dalībvalsts drošībai, kurā viņš vai viņa uzturas; vai

- b) viņš vai viņa pēc notiesāšanas ar galīgu spriedumu par sevišķi smaga nozieguma izdarīšanu rada draudus šīs dalībvalsts sabiedrībai.”

- 24 Saskaņā ar direktīvas 38. un 39. pantu tā stājās spēkā 2004. gada 9. novembrī un tā bija jātransponē vēlākais līdz 2006. gada 10. oktobrim.

Kopējā nostāja 2001/931/KĀDP

25 Lai īstenotu Rezolūciju 1373(2001), Eiropas Savienības Padome 2001. gada 27. decembrī pieņēma Kopējo nostāju 2001/931/KĀDP par konkrētu pasākumu īstenošanu cīņā pret terorismu (OV L 344, 93. lpp.).

26 Šīs kopējās nostājas 1. panta 1. punktā ir paredzēts, ka tā attiecas uz “personām, grupām un organizācijām, kas ir iesaistītas terora aktos”, kuru saraksts ir iekļauts šīs kopējās nostājas pielikumā.

27 Saskaņā ar Kopējās nostājas 2001/931 1. panta 2. un 3. punktu:

“2. [...] “personas, grupas un organizācijas, kas ir iesaistītas terora aktos,” [ir]

— personas, kas izdarījušas vai mēģina izdarīt terora aktus vai piedalās vai veicina terora aktu izdarīšanu,

— grupas un organizācijas, kas tieši vai netieši pieder šādām personām vai kuras šādas personas tieši vai netieši vada; un personas, grupas vai organizācijas, kas rikojas šādu personu, grupu vai organizāciju vārdā vai saskaņā ar to norādēm, ietverot līdzekļus, kas iegūti vai saņemti no šādu personu vai ar tām saistīto personu, grupu vai organizāciju pārvaldītas vai īpašumā esošas mantas.

3. [...] “terora akts” ir viens no turpmāk noteiktiem tīšiem nodarījumiem, kas veida vai sastāva dēļ var nodarīt nopietnus kaitējumus valstij vai starptautiskai organizācijai, atbilstīgi pārkāpuma definīcijai valsts tiesību aktos, ja šī akta mērķis ir:

[..]

iii) būtiski destabilizēt vai graut valsts vai starptautiskas organizācijas politiskās, konstitucionālās, ekonomiskās vai sociālās pamatstruktūras:

[..]

k) piedalīties teroristu grupas darbībās, tostarp informācijas vai materiālu resursu piegādē vai šādu darbību finansēšanā jebkādā veidā, zinot, ka šāda līdzdalība palīdzēs minētajai grupai veikt noziedzīgas darbības.

[..]”

²⁸ Kopējai nostājai 2001/931 ir pielikums ar nosaukumu “Kopējās nostājas 1. pantā noteikto personu, grupu un organizāciju pirmais saraksts [...]”. Šajā sarakstā sākotnēji nebija iekļauta ne *DHKP/C*, ne *PKK*.

²⁹ Šī pielikuma saturs tika atjaunots ar Padomes 2002. gada 2. maija Kopējo nostāju 2002/340/KĀDP (OV L 116, 75. lpp.).

- 30 Minētā pielikuma atjaunotās redakcijas 2. sadaļas ar nosaukumu "Grupas un organizācijas" 9. un 19. punktā ir attiecīgi iekļauta "Kurdistānas darbaļaužu partija (PKK)" un "Revolucionārā Tautas atbrīvošanās armija/fronte/partija" (DHKP/C), (*Devrimci Sol* (Revolucionāri kreisie), *Dev Sol*). Šīs organizācijas tika paturētas Kopējās nostājas 2001/931 1. panta 1. un 6. punktā minētajā sarakstā, Padomei pieņemot turpmākās kopējās nostājas un pēdējo ar Padomes 2010. gada 12. jūlija Lēmumu 2010/386/KĀDP, ar ko atjaunina personu, grupu un organizāciju sarakstu, kas ir minēts Kopējās nostājas 2001/931/KĀDP par konkrētu pasākumu īstenošanu cīņā pret terorismu 2., 3. un 4. pantā (OV L 178, 28. lpp.).

Pamatlēmums 2002/475/TI

- 31 Padomes 2002. gada 13. jūnija Pamatlēmuma 2002/475/TI par terorisma apkarošanu (OV L 164, 3. lpp.) 1. pantā ir paredzēts, ka visas dalībvalstis veiks nepieciešamos pasākumus, lai nodrošinātu, ka šajā pantā uzskaitītās apzinātās darbības tiktu uzskatītas par teroristu nodarījumiem, kas pēc to rakstura vai apstākļiem var radīt smagu kaitējumu valstij vai starptautiskai organizācijai, ja tie tiek izdarīti ar kādu no mērķiem, kas arī ir izklāstīti šajā pantā.
- 32 Pamatlēmuma 2. panta ar nosaukumu "Pārkāpumi, kas saistīti ar teroristu grupu", 2. punktā ir noteikts:

"Katra dalībvalsts veic nepieciešamos pasākumus, lai nodrošinātu to, ka sodāmas šādas tīšas darbības:

[..]

- b) dalība teroristu grupas darbībās, tajā skaitā informācijas vai materiālo līdzekļu sniegšana vai tās darbības finansēšana jebkādā veidā, apzinoties faktu, ka šāda dalība veicinās teroristu grupas noziedzīgo darbību.”

Valsts tiesiskais regulējums

- 33 Pamatlikuma (*Grundgesetz*) 16.a panta 1. punktā ir noteikts:

“Personām, kuras vajā politisku iemeslu dēļ, ir tiesības uz patvērumu.”

- 34 Likuma par bēgļa statusa piešķiršanas procedūru (*Asylverfahrensgesetz*, turpmāk tekstā — “*AsylVfG*”) redakcijā, kas publicēta 2008. gada 2. septembrī (*BGBI.* 2008 I, 1798. lpp.), 1. pantā ir noteikts, ka šis likums attiecas uz ārvalstniekiem, kuri lūdz aizsardzību kā personas, kuras tiek vajātas politisku iemeslu dēļ Pamatlikuma 16.a panta 1. punkta nozīmē, vai aizsardzību pret vajāšanu saskaņā ar Ženēvas konvenciju.

- 35 *AsylVfG* 2. pantā ir noteikts, ka patvēruma tiesību saņēmējiem valsts teritorijā ir Ženēvas konvencijā noteiktais statuss.

- 36 Sākotnēji bēgļa statuss bija noteikts Likuma par ārvalstnieku iecelošanu un uzturēšanos federālajā teritorijā (*Gesetz über die Einreise und den Aufenthalt von Ausländern im Bundesgebiet*, turpmāk tekstā — “*Ausländergesetz*”) 51. pantā.

- 37 Ar 2002. gada 9. janvāra likumu par starptautiskā terorisma apkarošanu (*Gesetz zur Bekämpfung des internationalen Terrorismus, BGBl. 2002 I, 361. lpp.*; turpmāk tekstā — “*Terrorismusbekämpfungsgesetz*”) pirmo reizi *Ausländergesetz* 51. panta 3. punkta otrajā teikumā ar iedarbību no 2002. gada 11. janvāra tika ieviesti Ženēvas konvencijas 1. panta F daļā paredzētie iemesli bēgļa statusa liegšanai.
- 38 Ar 2007. gada 19. augusta likumu par Eiropas Savienības direktīvu transponēšanu uzturēšanās un patvēruma tiesību jomā (*Gesetz zur Umsetzung aufenthalts- und asylrechtlicher Richtlinien der Europäischen Union, BGBl. 2007 I, 1970. lpp.*), kas stājās spēkā 2007. gada 28. augustā, Vācijas Federatīvā Republika citu starpā transponēja direktīvu.
- 39 Tagad nosacījumi, saskaņā ar kuriem persona tiek uzskatīta par bēgli, ir noteikti *Asyl-VfG* 3. pantā. Saskaņā ar minētā panta 1. un 2. punktu:

“(1) Ārvalstnieks ir bēglis [Ženēvas konvencijas] izpratnē, ja viņam viņa pilsonības valstī draud briesmas Likuma [par ārvalstnieku uzturēšanos, nodarbinātību un integrāciju federālajā teritorijā (*Gesetz über den Aufenthalt, die Erwerbstätigkeit und die Integration von Ausländern im Bundesgebiet, turpmāk tekstā — “Aufenthaltsgesetz”*)] 60. panta 1. punkta nozīmē [..].

(2) Ārvalstniekam liedz bēgļa statusu 1. punkta izpratnē, ja ir nopietni iemesli uzskatīt, ka:

[..]

- 2) viņš ir izdarījis smagu nepolitisku noziegumu ārpus valsts teritorijas pirms uzņemšanas šajā valstī par bēgli, it īpaši nežēlīgas darbības, pat ja tās veiktas šķietami politisku mērķu vārdā, vai

- 3) viņš ir atzīts par vainīgu darbībās, kas ir pretējas ANO mērķiem un principiem.

Pirmajā teikumā paredzētais attiecas arī uz ārvalstniekiem, kuri ir kūdijuši uz tādiem nodarījumiem vai darbībām vai citādi piedalījušies tādu nodarījumu vai darbību izdarīšanā.”

- ⁴⁰ *AsylVfG* 3. panta 2. punktā izklāstītie iemesli bēgļa statusa liegšanai kopš 2007. gada 28. augusta aizstāja *Aufenthaltsgesetz* 60. panta 8. punkta otro teikumu, ar kuru savukārt bija aizvietots *Ausländergesetz* 51. panta 3. punkta otrais teikums.
- ⁴¹ *Aufenthaltsgesetz* redakcijā, kas publicēta 2008. gada 25. februārī (*BGBI.* 2008 I, 162. lpp.), 60. panta 1. punktā ir noteikts:

“Saskaņā ar [Ženēvas] konvenciju ārvalstnieku nevar izraidīt no vienas valsts uz citu valsti, kurā viņa dzīvība vai viņa brīvība ir apdraudēta rases, reliģijas, tautības, piederības kādai sociālai grupai vai politisko uzskatu dēļ. [...]”

- ⁴² *AsylVfG* 73. panta 1. punktā pirmajā teikumā ir noteikts, ka “patvēruma tiesības un bēgļa statusu nekavējoties atsauc, ja vairs nepastāv nosacījumi, pamatojoties uz kuriem šīs tiesības un statuss tika noteikti”.

Pamata prāvas un prejudiciālie jautājumi

Lieta C-57/09

- ⁴³ 2002. gada beigās *B*, kas dzimis 1975. gadā, ieradās Vācijā, kur viņš lūdza patvērumu un aizsardzību kā bēglis un pakārtoti — lai tiktu noteikts aizliegums viņu izraidīt uz Turciju.
- ⁴⁴ Lai pamatotu savu lūgumu, viņš it īpaši norādīja, ka Turcijā, kamēr viņš vēl bija skolnieks, viņš bija simpatizējis *Dev Sol* (tagadējā *DHKP/C*) un bija no 1993. gada beigām līdz 1995. gada sākumam kalnos atbalstījis bruņotās partizānu kaujas.
- ⁴⁵ Pēc aresta 1995. gada februārī viņš guva smagus miesas bojājumus un spīdzināšanas rezultātā tika spiests sniegt liecību.
- ⁴⁶ 1995. gada decembrī viņam tika piespriests mūža ieslodzījums.
- ⁴⁷ 2001. gadā, kad viņš atradās ieslodzījumā, viņam vēlreiz tika piespriests mūža ieslodzījums pēc tam, kad viņš uzņēmās atbildību par cietumnieka, par kuru bija aizdomas, ka viņš ir informators, nogalināšanu.

- 48 2002. gada decembrī, kad viņš tika nosacīti atbrīvots uz sešiem mēnešiem veselības stāvokļa dēļ, viņš izmantoja iespēju, lai pamestu Turciju un ierastos Vācijā.
- 49 Ar 2004. gada 14. septembra lēmumu *Bundesamt* noraidīja *B* iesniegumu par patvēruma piešķiršanu kā nepamatotu un konstatēja, ka nebija izpildīti *Ausländergesetz* 51. panta 1. punkta nosacījumi. Šī iestāde uzskatīja, ka, tā kā *B* ir izdarījis smagus nepolitiskus noziegumus, uz viņu attiecas otrais gadījums bēgļa statusa liegšanai, kas paredzēts *Ausländergesetz* 51. panta 3. punkta otrajā teikumā (pēc tam paredzēts *Aufenthaltsgesetz* 60. panta 8. punkta otrajā teikumā, savukārt vēl pēc tam — *AsylVfG* 3. panta 2. punkta 2. apakšpunktā).
- 50 Šajā pašā lēmumā *Bundesamt* arī konstatēja, ka piemērojamajās valsts tiesībās nav neviena šķēršļa *B* izraidīšanai uz Turciju, un atzina, ka viņš ir izraidāms uz minēto valsti.
- 51 2004. gada 13. oktobrī *Verwaltungsgericht Gelsenkirchen* (Gelzenkirhenas Administratīvā tiesa) atcēla *Bundesamt* lēmumu un uzdeva tai piešķirt *B* tiesības uz patvērumu un konstatēt viņa izraidīšanas uz Turciju aizlieguma esamību.
- 52 Ar 2007. gada 27. marta spriedumu *Oberverwaltungsgericht für das Land Nordrhein-Westfalen* (Ziemeļreinas—Vestfālenes Augstākā administratīvā tiesa) noraidīja *Bundesamt* iesniegto apelācijas sūdzību par šo spriedumu, uzskatot, ka ir jāatzīst *B* tiesības uz patvērumu saskaņā ar Pamatlikuma 16.a pantu, kā arī bēgļa statuss.

- 53 Šī tiesa it īpaši uzskatīja, ka *Bundesamt* izvirzītais iemesls bēgļa statusa liegšanai ir jāsaprot tā, ka ar to ir paredzēts ne tikai sodīt par smagu nepolitisku noziegumu, kas izdarīts pagātnē, bet arī novērst draudus, ko lūgumu iesniedzējs varētu radīt patvēruma dalībvalstij, un ka minētā iemesla piemērošanai ir jāveic visaptverošs attiecīgā gadījuma vērtējums, ņemot vērā samērīguma principu.
- 54 *Bundesamt* par šo spriedumu cēla kasācijas sūdzību "Revision" *Bundesverwaltungsgericht* (Federālā Administratīvā tiesa), izvirzot otrā un trešā gadījuma bēgļa statusa liegšanai, kas paredzēta *Aufenthaltsgesetz* 60. panta 8. punkta otrajā teikumā (un pēc tam *AsylVfG* 3. panta 2. punkta 2. un 3. apakšpunktā), piemērošanu un apgalvojot, ka pretēji apelācijas tiesas pieņēmumam šie divi gadījumi bēgļa statusa liegšanai neparedz ne draudu esamību Vācijas Federatīvās Republikas drošībai, ne samērīguma izvērtēšanu konkrētajā gadījumā.
- 55 Turklāt *Bundesamt* uzskata, ka direktīvas 12. panta 2. punktā paredzētie iemesli bēgļa statusa liegšanai ir daļa no principiem, no kuriem saskaņā ar tās 3. pantu dalībvalstis nevar atkāpties.

Lieta C-101/09

- 56 *D*, kas dzimis 1968. gadā, kopš 2001. gada maija uzturas Vācijā, kur 2001. gada 11. maijā viņš lūdza patvērumu.

- 57 Lai pamatotu savu lūgumu, viņš it īpaši norādīja, ka 1990. gadā viņš bija aizbēdzis uz kalniem, lai pievienotos *PKK*. Viņš esot cīnījies ar partizāniem un bijis augsta *PKK* amatpersona. 1998. gada beigās *PKK* viņu esot nosūtījusi uz Irākas ziemeļiem.
- 58 Savu un *PKK* vadības politisko uzskatu atšķirības dēļ viņš 2000. gada maijā esot pametis šo organizāciju un kopš tā laika esot apdraudēts. Viņš aptuveni vēl vienu gadu esot uzturējies Irākas ziemeļos, bet nebūdam tur drošībā.
- 59 2001. gada maijā *Bundesamt* viņam piešķīra patvēruma tiesības un bēgļa statusu saskaņā ar tajā laikā spēkā esošajam valsts tiesībām.
- 60 Pēc *Terrorismusbekämpfungsgesetz* stāšanās spēkā *Bundesamt* sāka atcelšanas procedūru un ar 2004. gada 6. maija lēmumu tā saskaņā ar *AsylVfG* 73. panta 1. punktu atcēla lēmumu piešķirt patvēruma tiesības un bēgļa statusu, kas bija piešķirti *D*. Ši iestāde uzskatīja, ka pastāv nopietni iemesli uzskatīt, ka *D* bija izdarījis smagu nepolitisku noziegumu ārpus Vācijas, pirms viņš tajā tika atzīts par bēgli, un ka viņš ir vainojams darbībās, kas ir pretrunā Apvienoto Nāciju Organizācijas mērķiem un principiem.
- 61 Ar 2005. gada 29. novembra spriedumu *Verwaltungsgericht Gelsenkirchen* atcēla šo lēmumu par atcelšanu.
- 62 Ar 2007. gada 27. marta spriedumu *Oberverwaltungsgericht für das Land Nordrhein-Westfalen* noraidīja *Bundesamt* iesniegto apelācijas sūdzību. Tādu pašu iemeslu dēļ kā tajā pašā dienā pasludinātajā spriedumā lietā *B* minētā tiesa arī *D* gadījumā uzskatīja par nepiemērojamiem valsts tiesiskajā regulējumā paredzētos iemeslus bēgļa statusa liegšanai.

63 *Bundesamt* par šo spriedumu cēla kasācijas sūdzību "Revision", būtībā izvirzot tādus pašus pamatus, kādi izvirzīti, lai pamatotu prasību, kas tika celta lietā par *B*.

Prejudiciālie jautājumi un process Tiesā

64 Iesniedzējtiesa norāda, ka saskaņā ar apelācijas tiesas veiktajiem konstatējumiem, kuri tai ir saistoši, atbildētāji pamata prāvā, atgriežoties savā izcelsmes valstī, nebūtu pietiekami pasargāti no jaunas vajāšanas. Iesniedzējtiesa no tā secina, ka apstiprinošie nosacījumi, lai personu varētu uzskatīt par bēgli, abās lietās ir izpildīti. Tomēr ieinteresētās personas nevar saņemt bēgļa statusu, ja ir piemērojama viena no direktīvas 12. panta 2. punktā paredzētajām klauzulām bēgļa statusa liegšanai.

65 Minētā tiesa precizē, ka vienas no izslēgšanas klauzulu piemērošanas gadījumā atbildētājiem varētu tikt pamatoti piešķirtas patvēruma tiesības saskaņā ar *Grundgesetz* 16.a pantu, kas neizslēdz nevienu personu kategoriju no šo tiesību saņemšanas.

66 Visbeidzot tā norāda, ka ne bēgļu statusa liegšana saskaņā ar direktīvas 12. pantu, ne tas, ka, iespējams, varētu tikt konstatēta nesaderība starp *Grundgesetz* 16.a pantu un direktīvu, obligāti neizraisīs to, ka atbildētāji pamata prāvā zaudēs uzturēšanās tiesības Vācijā.

67 Šādos apstākļos *Bundesverwaltungsgericht* nolēma apturēt tiesvedību un uzdot Tiesai abās pamata lietās šādus piecus prejudiciālus jautājumus, no kuriem pirmais un piektais ir formulēti nedaudz atšķirīgi, ņemot vērā katras lietas īpašos apstākļus:

“1) Vai par smagu nepolitisku noziegumu vai darbībām, kas ir pretējas ANO mērķiem un principiem, [...] direktīvas [...] 12. panta 2. punkta b) un c) apakšpunkta izpratnē ir uzskatāms, ka[:]

[—] patvēruma meklētājs ir bijis tādas organizācijas biedrs, kura ir minēta [...] Kopējās nostājas [2001/931] par konkrētu pasākumu īstenošanu cīņā pret terorismu pielikumā esošajā personu, grupu un organizāciju sarakstā un izmanto teroristiskas metodes, un šis patvēruma meklētājs ir aktīvi atbalstījis šīs organizācijas bruņoto cīņu [(lieta C-57/09)];

[—] ārvalstnieks daudzus gadus kā kaujinieks un pastāvīgais loceklis, kā arī īslai-cīgi kā pārvaldes struktūras dalībnieks ir bijis iesaistīts organizācijā (*PKK*), kura, veicot bruņotu cīņu pret valsti (Turciju), vairākkārtīgi ir izmantojusi teroristiskas metodes un ir minēta [...] Kopējās nostājas [2001/931] par konkrētu pasākumu īstenošanu cīņā pret terorismu pielikumā esošajā personu, grupu un organizāciju sarakstā, un līdz ar to ārvalstnieks, ieņemot nozīmīgu stāvokli šajā organizācijā, ir aktīvi atbalstījis tās bruņoto cīņu [(lieta C-101/09)]?

2) Ja atbilde uz pirmo jautājumu ir apstiprinoša, vai bēgļa statusa liegšana saskaņā ar direktīvas [...] 12. panta 2. punkta b) [vai] c) apakšpunktu prasa, lai [attiecīgā persona] joprojām radītu draudus?

3) Ja atbilde uz otro jautājumu ir noliedzīga, vai priekšnosacījums bēgļa statusa liegšanai saskaņā ar direktīvas [...] 12. panta 2. punkta b) [vai] c) apakšpunktu ir samērīguma pārbaude katrā konkrētā gadījumā?

4) Ja atbilde uz trešo jautājumu ir apstiprinoša:

a) Vai samērīguma pārbaudē ir jāņem vērā, ka saskaņā ar [ECPAK] 3. pantu vai valsts tiesību normām [attiecīgā persona] ir aizsargāta pret izraidīšanu?

b) Vai bēgļa statusa liegšana ir nesamērīga tikai īpašos izņēmuma gadījumos?

5) Vai ar šo direktīvu [..] tās 3. panta izpratnē ir saderīgi, ka

[—] pieteicējam, lai gan pastāv iemesls bēgļa statusa liegšanai saskaņā ar direktīvas 12. panta 2. punktu, ir tiesības uz patvērumu saskaņā ar valsts konstitucionālajām tiesībām [(lieta C-57/09)]?

[—] ārvalstniekam, lai gan pastāv iemesls bēgļa statusa liegšanai saskaņā ar direktīvas 12. panta 2. punktu un lai gan bēgļa statuss ir atcelts atbilstoši tās 14. panta 3. punkta [a) apakšpunktam], ir tiesības uz patvērumu saskaņā ar valsts konstitucionālajām tiesībām [(lieta C-101/09)]?”

⁶⁸ Ar Tiesas priekšsēdētāja 2009. gada 4. maija rīkojumu lietas C-57/09 un C-101/09 tika apvienotas rakstveida un mutvārdu procesā, kā arī galīgā sprieduma taisīšanai.

Par Tiesas kompetenci

- 69 Pamata lietās *Bundesamt* pieņēma apstrīdētos lēmumus, pamatojoties uz tiesību aktiem, kas bija piemērojami pirms direktīvas stāšanās spēkā, proti, 2004. gada 9. novembra.
- 70 Minētie lēmumi, par kuriem ir iesniegti šie lūgumi sniegt prejudiciālo nolēmumu, līdz ar to neietilpst direktīvas *ratione temporis*.
- 71 Tomēr ir jāatgādina, ka, ja valsts tiesu uzdotie jautājumi ir par Kopienu tiesību normu interpretāciju, Tiesai principā ir pienākums pieņemt nolēmumu. Konkrētāk, nedz no EKL 68. un 234. panta noteikumiem, nedz no pēdējā minētajā tiesību normā noteiktās procedūras mērķa neizriet, ka EK līguma izstrādātāji būtu vēlējušies no Tiesas kompetences izslēgt lūgumus sniegt prejudiciālu nolēmumu par kādu direktīvu gadījumā, kad kādas dalībvalsts tiesībās ir atsauce uz starptautiskās konvencijas tiesību normu saturu, kuras ir pārņemtas šajā direktīvā, lai noteiktu tiesību normas, kas piemērojamas tikai šīs dalībvalsts iekšējai situācijai. Šādā gadījumā Savienības interesēs, lai novērstu interpretācijas atšķirības nākotnē, ir, lai šīs starptautiskās konvencijas tiesību normas, kas ir pārņemtas valsts tiesībās, un Savienības tiesības tiktu interpretētas vienvēidīgi neatkarīgi no apstākļiem, kādos šos noteikumus ir paredzēts piemērot (pēc analogijas skat. Tiesas 2010. gada 2. marta spriedumu apvienotajās lietās C-175/08, C-176/08, C-178/08 un C-179/08 *Salahadin Abdulla* u.c., Krājums, I-1493. lpp., 48. punkts).
- 72 Šajās pamata lietās iesniedzējtiesa uzsver, ka ar *Terrorismusbekämpfungsgesetz* valsts tiesībās tika iekļauti iemesli bēgļa statusa liegšanai, kas būtībā atbilst tiem, kas ir ietverti Ženēvas konvencijas 1. panta F daļā. Tā kā direktīvas 12. panta 2. punktā ietvertie iemesli bēgļa statusa liegšanai arī būtībā atbilst tiem, kas ietverti minētā 1. panta

F daļā, *Bundesamt* abos lēmumos, par kuriem ir runa pamata lietās un kuri tika pieņemti pirms direktīvas stāšanās spēkā, izvērtēja un piemēroja iemeslus bēgļa statusa liegšanai, kas būtībā atbilst tiem, kuri vēlāk tika iekļauti direktīvā.

⁷³ Turklāt saistībā ar *Bundesamt* lēmumu atcelt lēmumu, ar kuru *D* ir piešķirts bēgļa statuss, ir jānorāda, ka direktīvas 14. panta 3. punkta a) apakšpunktā dalībvalsts kompetentajām iestādēm ir noteikts pienākums atcelt bēgļa statusu visām ieinteresētajām personām, ja šīs iestādes pēc tam, kad tās ir piešķirušas šai personai šo statusu, konstatē, ka saskaņā ar direktīvas 12. pantu šī persona ir izslēgta vai tai būtu bijis jābūt izslēgtai no šī statusa.

⁷⁴ Tomēr pretēji atsaukšanas iemeslam, kas paredzēts direktīvas 14. panta 1. punktā, iemesls, kas ir ietverts minētā panta 3. panta a) punktā, nav pakļauts pārejas režīmam un nevar tikt attiecināts vienīgi uz pieteikumiem vai lēmumiem, kas iesniegti vai pieņemti pēc direktīvas stāšanās spēkā. Tam arī nav fakultatīvs raksturs kā atsaukšanas iemesliem, kas izklāstīti šī paša panta 4. punktā.

⁷⁵ Šajos apstākļos uz uzdotajiem jautājumiem ir jāatbild.

Par prejudiciālajiem pasākumiem

Ievada apsvērumi

- ⁷⁶ Direktīva tika pieņemta, citu starpā pamatojoties uz EKL 63. panta pirmās daļas 1) punkta c) apakšpunktu, kurā Eiropas Savienības Padomei bija uzdots veikt pasākumus, kas saistīti ar patvērumu, saskaņā ar Ženēvas konvenciju, kā arī citiem attiecīgajiem līgumiem obligāto standartu jomā saistībā ar nosacījumiem, kas ir jāizpilda trešo valstu pilsoņiem, lai varētu pretendēt uz bēgļa statusu.
- ⁷⁷ No direktīvas preambulas trešā, sešpadsmitā un septiņpadsmitā apsvēruma izriet, ka Ženēvas konvencija veido pamatu bēgļu aizsardzības starptautiski tiesiskajam režīmam un ka direktīvas noteikumi par bēgļa statusa piešķiršanas nosacījumiem, kā arī tā saturu ir pieņemti, lai palīdzētu dalībvalstu kompetentajām iestādēm piemērot šo konvenciju, pamatojoties uz kopīgiem jēdzieniem un kritērijiem (iepriekš minētais spriedums apvienotajās lietās *Salahadin Abdulla* u.c., 52. punkts, un 2010. gada 17. jūnija spriedums lietā *C-31/09 Bolbol*, Krājums, I-5539. lpp., 37. punkts).
- ⁷⁸ Līdz ar to direktīvas noteikumu interpretācija ir jāveic, ņemot vērā tās vispārējo struktūru un mērķi, ievērojot Ženēvas konvenciju un citus atbilstošos līgumus, kas ir paredzēti EKL 63. panta pirmās daļas 1) punktā, tagad — LESD 78. panta 1. punktā. Šī interpretācija, kā izriet no direktīvas preambulas desmitā apsvēruma, ir jāveic, ievērojot arī pamattiesības, kā arī principus, kas ir atzīti Pamattiesību hartā (iepriekš

minētais spriedums apvienotajās lietās *Salahadin Abdulla* u.c., 53. un 54. punkts, kā arī iepriekš minētais spriedums lietā *Bolbol*, 38. punkts).

Par pirmo jautājumu

- 79 Ar pirmo jautājumu abās lietās iesniedzējtiesa būtībā jautā, vai ir noticis “smags nepolitisks noziegums” vai “darbība, kas ir pretēja Apvienoto Nāciju Organizācijas mērķiem un principiem”, direktīvas 12. panta 2. punkta b) vai c) apakšpunkta nozīmē, ja attiecīgā persona ir bijusi tādas organizācijas biedrs, kura ir minēta Kopējās nostājas 2001/931 pielikumā esošajā personu, grupu un organizāciju sarakstā, tāpēc ka šī organizācija ir bijusi iesaistīta terora aktos, un šī persona ir aktīvi atbalstījusi šīs organizācijas bruņoto cīņu, attiecīgajā gadījumā tajā ieņemot ievērojamu stāvokli.
- 80 Lai atbildētu uz šo jautājumu, kurš ir uzdots, lai noskaidrotu, kādā mērā uz personas dalību minētajā sarakstā ierakstītajā organizācijā attiecas direktīvas 12. panta 2. punkta b) un c) apakšpunkts, vispirms ir jāpārbauda, vai šādas organizācijas izdarītie akti, kā pieņem iesniedzējtiesa, var ietilpt smagu noziegumu un darbību kategorijā, kas paredzēti attiecīgi minētajā b) un c) apakšpunktā.
- 81 Pirmkārt, ir jāuzskata, ka terora akti, kurus raksturo vardarbība pret civiliedzīvotājiem, pat ja tie veikti šķietami politisku mērķu vārdā, ir jāuzskata par smagiem nepolitiskiem noziegumiem b) punkta nozīmē.

- 82 Otrkārt, saistībā ar darbībām, kas ir pretējas Apvienoto Nāciju Organizācijas mērķiem un kas ir izklāstītas direktīvas 12. panta 2. punkta c) apakšpunktā, šīs direktīvas preambulas divdesmit otrajā apsvērumā ir norādīts, ka šīs darbības ir izklāstītas Apvienoto Nāciju Statūtu preambulā un 1. un 2. pantā un tostarp ietvertas Apvienoto Nāciju rezolūcijās par “terorisma apkarošanas pasākumiem”.
- 83 Šo pasākumu starpā ir Apvienoto Nāciju Organizācijas Drošības Padomes Rezolūcija 1373(2001) un Rezolūcija 1377(2001), no kurām izriet, ka to pamatā ir princips, ka starptautiskā terorisma akti kopumā un neatkarīgi no valsts piedalīšanās ir pretēji Apvienoto Nāciju Organizācijas mērķiem un principiem.
- 84 Kā rakstveida apsvērumos Tiesai ir apgalvojušas visas valdības, kas ir iesniegušas šādus apsvērumus, un Eiropas Komisija, no tā izriet, ka dalībvalstu kompetentās iestādes var piemērot direktīvas 12. panta 2. punkta c) apakšpunktu arī personai, kas saistībā ar tās dalību organizācijā, kura ierakstīta sarakstā Kopējās nostājas 2001/931 pielikumā, ir bijusi iesaistīta starptautiska mēroga terora aktos.
- 85 Pēc tam rodas jautājums, kādā mērā piederība šādai organizācijai nozīmē, ka uz attiecīgo personu attiecas direktīvas 12. panta 2. punkta b) un c) apakšpunkts, ja šī persona ir aktīvi atbalstījusi šīs organizācijas bruņoto cīņu, attiecīgajā gadījumā tajā ieņemot ievērojamu stāvokli.
- 86 Šajā ziņā ir jānorāda, ka direktīvas 12. panta 2. punkta b) un c) apakšpunkts tāpat kā turklāt Ženēvas konvencijas 1. panta F daļas b) un c) apakšpunkts atļauj liegt personai bēgļa statusu tikai tad, ja ir “nopietni iemesli” uzskatīt, ka pirms uzņemšanas par

bēgli “[tā] ir izdarījusi” ārpus patvēruma valsts smagu nepolitisku noziegumu vai ka “[tā] ir vainīga” darbībās, kas ir pretējas Apvienoto Nāciju Organizācijas mērķiem un principiem.

- 87 No minēto direktīvas tiesību normu formulējuma izriet, ka attiecīgās dalībvalsts kompetentā iestāde var tās piemērot vienīgi pēc tam, kad tā katrā individuālajā gadījumā ir izvērtējusi tai zināmos precīzos faktus, lai noskaidrotu, vai pastāv nopietni iemesli uzskatīt, ka ieinteresētās personas, kura citādāk atbilst kritērijiem, lai saņemtu bēgļa statusu, izdarītie akti ietilpst vienā no diviem gadījumiem, kuros tiek liegts bēgļa statuss.
- 88 Līdz ar to, pirmkārt, pat ja uz darbībām, kuras izdarījusi organizācija, kas minēta Kopējās nostājas 2001/931 pielikumā esošajā sarakstā, tāpēc ka šī organizācija ir iesaistīta terora aktos, var attiekties katrs no kritērijiem bēgļa statusa liegšanai, kas paredzēts direktīvas 12. panta 2. punkta b) un c) apakšpunktā, tas vien, ka attiecīgā persona ir bijusi šādas organizācijas biedrs, nevar automātiski izraisīt to, ka šai personai tiek liegts bēgļa statuss saskaņā ar šīm tiesību normām.
- 89 Būtībā nav tiešas saiknes starp Kopējo nostāju 2001/931 un direktīvu saistībā ar izvirzītajiem mērķiem, un nav nekāda pamatojuma tam, lai kompetentā iestāde, izvērtējot, vai liegt personai bēgļa statusu saskaņā ar direktīvas 12. panta 2. punktu, balstītu savu lēmumu vienīgi uz personas dalību organizācijā, kas ir iekļauta sarakstā, kurš ir pieņemts ārpus direktīvas ietvariem, kura pieņemta, ievērojot Ženēvas konvenciju.
- 90 Tomēr organizācijas ierakstīšana tādā sarakstā, kāds ir ietverts Kopējās nostājas 2001/931 pielikumā, ļauj noskaidrot grupas, pie kuras ir piederējusi attiecīgā persona, teroristisko raksturu, kas ir faktors, kurš kompetentajai iestādei ir jāņem vērā,

sākotnēji noskaidrojot, vai šī grupa ir veikusi aktus, uz kuriem attiecas direktīvas 12. panta 2. punkta b) vai c) apakšpunkts.

- 91 Šajā ziņā jānorāda, ka apstākļus, kāpēc minētajā sarakstā tika ierakstītas abas organizācijas, kurās attiecīgi atbildētāji pamata prāvā bija biedri, nevar salīdzināt ar precīzu faktu individuālo vērtējumu, kurš ir jāveic pirms visiem lēmumiem liegt personai bēgļa statusu saskaņā ar direktīvas 12. panta 2. punkta b) vai c) apakšpunktu.
- 92 Otrkārt un pretēji Komisijas apgalvotajam, uz piedalīšanās teroristu grupas darbībās Pamatlēmuma 2002/475 2. panta 2. punkta b) apakšpunkta nozīmē arī nevar obligāti un automātiski attiekties direktīvas 12. panta 2. punkta b) un c) apakšpunktā paredzētie iemesli bēgļa statusa liegšanai.
- 93 Minētais pamatlēmums, tāpat kā Kopējā nostāja 2001/931, ne tikai tika pieņemts citādākos apstākļos nekā direktīva, kas būtībā ir humanitāra, bet ar nodomu veikta piedalīšanās teroristu grupas darbībās, kura ir definēta minētā pamatlēmuma 2. panta 2. punkta b) apakšpunktā un kura dalībvalstīm ir jāpadara par sodāmu saskaņā ar to valsts tiesībām, nevar automātiski izraisīt direktīvas 12. panta 2. punkta b) un c) apakšpunktā norādīto klauzulu par bēgļa statusa liegšanu piemērošanu, kuru priekšnoteikums ir pilnīga katra konkrētā gadījuma visu īpašo apstākļu pārbaude.
- 94 No visiem šiem apsvērumiem izriet, ka bēgļa statusa liegšana personai, kas ir piedalījies organizācijā, kura izmanto teroristiskas metodes, ir pakārtota precīzu faktu individuālajam vērtējumam, kas ļauj novērtēt, vai ir nopietni iemesli uzskatīt, ka šajā organizācijā veiktajās darbībās minētā persona ir izdarījusi smagu nepolitisku noziegumu vai ir vainojama darbībās, kas ir pretrunā Apvienoto Nāciju Organizācijas

mērķiem un principiem, vai ka tā ir kūdījusi uz tādu noziegumu vai tādām darbībām, vai arī ir citādā veidā tajā piedalījusies direktīvas 12. panta 3. punkta nozīmē.

- 95 Lai varētu konstatēt direktīvas 12. panta 2. punkta b) un c) apakšpunktā izklāstīto iemeslu bēgļa statusa liegšanai pastāvēšanu, ir jāspēj attiecināt uz attiecīgo personu, ņemot vērā minētā panta 2. punktā pieprasīto pierādīšanas līmeni, daļa no atbildības par aktiem, kurus attiecīgā organizācija ir veikusi tajā laikā, kad šī persona ir bijusi tās biedrs.
- 96 Šī individuālā atbildība ir jāizvērtē, ņemot vērā gan objektīvus, gan subjektīvus kritērijus.
- 97 Šajā ziņā kompetentajai iestādei ir it īpaši jāizvērtē, kāda loma attiecīgajai personai bija attiecīgo aktu izdarīšanā, tās stāvoklis organizācijā, zināšanu apjoms, kurš tai bija vai kuram tai bija jābūt par organizācijas darbībām, iespējamais spiediens, kuram tā bija pakļauta, vai citi faktori, kas varēja ietekmēt tās rīcību.
- 98 Iestāde, kas, veicot izvērtēšanu, konstatē, ka tāda attiecīgā persona kā *D*, kurai bija ievērojams stāvoklis organizācijā, kas izmanto teroristiskas metodes, var prezumēt, ka šī persona ir individuāli atbildīga par organizācijas aktiem attiecīgajā laika posmā, tomēr, pirms var tikt pieņemts lēmums liegt šai personai bēgļa statusu direktīvas 12. panta 2. punkta b) vai c) apakšpunkta nozīmē, ir jāizvērtē visi atbilstošie apstākļi.

99 Ņemot vērā visus iepriekš minētos apsvērumus, uz pirmo jautājumu, kas uzdots abās lietās, ir jāatbild, ka direktīvas 12. panta 2. punkta b) un c) apakšpunkts ir jāinterpretē tādējādi, ka:

- tas, ka persona ir bijusi tādas organizācijas biedrs, kura ir minēta Kopējās nostājas 2001/931 pielikumā esošajā personu, grupu un organizāciju sarakstā, tāpēc ka šī organizācija ir bijusi iesaistīta terora aktos, un ir aktīvi atbalstījusi šīs organizācijas bruņoto cīņu, nav nopietns iemesls automātiski uzskatīt, ka persona ir izdarījusi “nopietnu nepolitisku noziegumu” vai “darbību, kas ir pretēja Apvienoto Nāciju Organizācijas mērķiem un principiem”;

- šādos apstākļos konstatējums, ka pastāv nopietni iemesli uzskatīt, ka persona ir izdarījusi šādu noziegumu vai ir atbildīga par šādām darbībām, ir jāveic, katrā individuālā gadījumā izvērtējot precīzus faktus, lai noskaidrotu, vai attiecīgās organizācijas izdarītie akti atbilst šajās tiesību normās izklāstītajiem nosacījumiem un vai attiecīgo personu, ņemot vērā direktīvas 12. panta 2. punktā pieprasīto pierādīšanas līmeni, var uzskatīt par individuāli atbildīgu par šo aktu izdarīšanu.

Par otro jautājumu

100 Ar otro jautājumu abās lietās iesniedzējtiesa jautā, vai priekšnosacījums bēgļa statusa liegšanai saskaņā ar direktīvas 12. panta 2. punkta b) vai c) apakšpunktu ir tas, ka attiecīgā persona turpina radīt draudus patvēruma dalībvalstij.

101 Vispirms ir jāuzsver, ka direktīvas sistēmā faktiskie draudi, kurus bēglis var radīt attiecīgajai dalībvalstij, tiek ņemti vērā nevis 12. panta 2. punkta kontekstā, bet, pirmkārt,

14. panta 4. punkta a) apakšpunkta kontekstā, saskaņā ar kuru dalībvalstis var atsaukt bēglim piešķirto statusu it īpaši tad, ja ir pamats uzskatīt, ka viņš rada draudus drošībai, un, otrkārt, tās 21. panta 2. punkta kontekstā, kurā ir paredzēts, ka patvēruma dalībvalsts var, tāpat kā ir atļauts arī Ženēvas konvencijas 33. panta 2. punktā, repatriēt bēgli, ja ir nopietni iemesli uzskatīt, ka viņš rada draudus šīs dalībvalsts drošībai vai sabiedrībai.

- 102 Saskaņā ar direktīvas 12. panta 2. punkta b) un c) apakšpunktu, kas ir vienādi ar Ženēvas konvencijas 1. panta F daļas b) un c) apakšpunktu, trešās valsts pilsonim var liegt bēgļa statusu, ja ir nopietni iemesli uzskatīt, ka “pirms uzņemšanas par bēgli” viņš “ir izdarījis” ārpus patvēruma valsts smagu nepolitisku noziegumu vai ka viņš “ir vainīgs” darbībās, kas ir pretējas Apvienoto Nāciju Organizācijas mērķiem un principiem.
- 103 Saskaņā ar to, kā ir formulētas tiesību normas, kurās ir izklāstīti iemesli bēgļa statusa liegšanai, šie abi iemesli ir paredzēti, lai sodītu par pagātnē izdarītām darbībām, kā to apgalvo visas valdības, kas ir iesniegušas apsvērumus, un Komisija.
- 104 Šajā ziņā ir jāuzsver, ka iemesli bēgļa statusa liegšanai, par kuriem ir runa, tika noteikti ar mērķi liegt bēgļa statusu personām, kuras tiek uzskatītas par necienīgām saņemt ar to saistīto aizsardzību, un novērst to, ka šī statusa piešķiršana ļautu noteiktu smagu noziegumu izdarītājiem izbēgt no kriminālsoda. Tādēļ ar šo dubulto mērķi nebūtu saderīgi pakļaut šī statusa liegšanu tam, vai pastāv faktiski draudi patvēruma dalībvalstij.
- 105 Šajos apstākļos uz otro uzdoto jautājumu ir jāatbild, ka priekšnosacījums bēgļa statusa liegšanai saskaņā ar direktīvas 12. panta 2. punkta b) vai c) apakšpunktu nav tas, ka attiecīgā persona rada faktiskus draudus patvēruma dalībvalstij.

Par trešo jautājumu

106 Ar trešo jautājumu abās lietās iesniedzējtiesa jautā, vai priekšnosacījums bēgļa statusa liegšanai saskaņā ar minētā 12. panta 2. punkta b) vai c) apakšpunktu ir samērīga pārbaude katrā konkrētā gadījumā.

107 Šajā ziņā ir jāatgādina, ka no minētā 12. panta 2. punkta izriet, ka, ja ir izpildīti tajā noteiktie nosacījumi, attiecīgā persona “ir izslēgta” no bēgļa statusa, un ka direktīvas sistēmā tās 2. panta c) punkts tieši pakārto atzišanu par “bēgli” tam, ka ieinteresētā persona neietilpst tās 12. panta piemērošanas jomā.

108 Bēgļa statusa liegšana tāda viena no iemesliem dēļ, kuri izklāstīti 12. panta 2. punkta b) vai c) apakšpunktā, kā norādīts atbildē uz pirmo jautājumu, ir saistīta ar izdarīto aktu smagumu, kuram ir jābūt tādām, ka attiecīgā persona nevar legītimi pretendēt uz aizsardzību, kas saistīta ar bēgļa statusu direktīvas 2. panta d) punkta nozīmē.

109 Tā kā kompetentā iestāde, izvērtējot izdarīto aktu smagumu un ieinteresētās personas individuālo atbildību, jau ir ņēmusi vērā visus apstākļus, kas raksturo šīs personas aktus un situāciju, šai iestādei, ja tā secina, ka 12. panta 2. punkts ir piemērojams, nevar noteikt pienākumu izvērtēt samērīgumu, kas nozīmētu no jauna izvērtēt izdarīto

aktu smaguma līmeni, kā ir norādījušas Vācijas, Francijas, Nīderlandes un Apvienotās Karalistes valdības.

- 110 Jāuzsver, ka bēgļa statusa liegšana personai saskaņā ar direktīvas 12. panta 2. punktu nenozīmē, ka būtu jāpauž nostāja par atsevišķu jautājumu, vai šī persona var tikt izraidīta uz savu izcelsmes valsti.
- 111 Tādēļ uz trešo uzdoto jautājumu ir jāatbild, ka priekšnosacījums bēgļa statusa liegšanai saskaņā ar direktīvas 12. panta 2. punkta b) vai c) apakšpunktu nav samērīguma pārbaude katrā konkrētā gadījumā.

Par ceturto jautājumu

- 112 Ņemot vērā uz trešo jautājumu sniegto atbildi, uz ceturto jautājumu, kuru iesniedzējtiesa ir uzdevusi abās lietās, nav jāatbild.

Par piekto jautājumu

- 113 Ar piekto jautājumu abās lietās iesniedzējtiesa būtībā jautā, vai ar direktīvu tās 3. panta nozīmē ir saderīgs tas, ka dalībvalsts atzīst, ka personai, kurai ir liegts bēgļa statuss

saskaņā ar direktīvas 12. panta 2. punktu, ir patvēruma tiesības saskaņā ar šīs valsts konstitucionālajām tiesībām.

- 114 Šajā ziņā ir jāatgādina, ka minētajā 3. pantā dalībvalstīm ir ļauts ieviest vai saglabāt labvēlīgākus standartus, lai it īpaši noteiktu, kuras personas atbilst bēgļa statusa piešķiršanas noteikumiem, tiktāl, ciktāl tomēr šādi standarti ir saderīgi ar šo direktīvu.
- 115 Ņemot vērā direktīvā noteikto kritēriju bēgļu statusa liegšanai mērķi saglabāt tajā paredzēto aizsardzības sistēmas uzticamību atbilstoši Ženēvas konvencijai, direktīvas 3. pantā paredzētā atruna iestājas pret to, ka dalībvalsts pieņem vai uztur spēkā tiesību normas, ar kurām tiek piešķirts direktīvā paredzētais bēgļa statuss personai, kurai tas nepienākas saskaņā ar 12. panta 2. punktu.
- 116 Tomēr ir jānorāda, ka no direktīvas 2. panta g) punkta *in fine* izriet, ka tas neiestājas pret to, ka persona lūdz “cita veida aizsardzību”, kas neietilpst tās piemērošanas jomā.
- 117 Direktīva, tāpat kā Ženēvas konvencija, ir balstīta uz principu, ka patvēruma dalībvalstis var saskaņā ar saviem valsts tiesību aktiem sniegt valsts aizsardzību, kurā ietilpst tiesības, kas ļauj personām, kurām ir liegts bēgļa statuss saskaņā ar direktīvas 12. panta 2. punktu, uzturēties attiecīgās dalībvalsts teritorijā.
- 118 Tas, ka dalībvalsts piešķir šādu valsts aizsardzības statusu citu iemeslu dēļ, kuru starpā nav nepieciešamība sniegt starptautisko aizsardzību direktīvas 2. panta a) punkta nozīmē, t.i., pamatojoties uz diskrecionāri pieņemtu lēmumu līdzjūtības vai humānu iemeslu dēļ, neietilpst tās piemērošanas jomā, kā ir norādīts direktīvas preambulas devītajā apsvērumā.
- 119 Šī cita veida aizsardzību, ko dalībvalstis var piešķirt, tomēr nedrīkst sajaukt ar bēgļa statusu direktīvas nozīmē, kā to ir pamatoti norādījusi Komisija.

- 120 Līdz ar to tiktāl, ciktāl valsts normas, ar kurām tiek piešķirtas patvēruma tiesības personām, kurām tiek liegts bēgļa statuss direktīvas nozīmē, ļauj skaidri nošķirt valsts sniegto aizsardzību no aizsardzības, kas sniegta saskaņā ar direktīvu, minētās normas nepārkāpj ar direktīvu izveidoto sistēmu.
- 121 Ņemot vērā šos apsvērumus, uz uzdoto piekto jautājumu ir jāatbild, ka direktīvas 3. pants ir jāinterpretē tādējādi, ka dalībvalstis var atzīt, ka personai, kurai ir liegts bēgļa statuss saskaņā ar direktīvas 12. panta 2. punktu, ir patvēruma tiesības saskaņā ar šīs valsts tiesībām, ja šī cita veida aizsardzība nerada sajaukšanas iespēju ar bēgļa statusu direktīvas nozīmē.

Par tiesāšanās izdevumiem

- 122 Attiecībā uz lietas dalībniekiem šī tiesvedība ir stadija procesā, kuru izskata iesniedzējtiesa, un tā lemj par tiesāšanās izdevumiem. Izdevumi, kas radušies, iesniedzot apsvērumus Tiesai, un kas nav minēti lietas dalībnieku tiesāšanās izdevumi, nav atlīdzināmi.

Ar šādu pamatojumu Tiesa (virspalāta) nospiež:

- 1) **Padomes 2004. gada 29. aprīļa Direktīvas 2004/83/EK par obligātajiem standartiem, lai kvalificētu trešo valstu valstspiederīgos vai bezvalstniekus kā bēgļus vai kā personas, kam citādi nepieciešama starptautiska aizsardzība, šādu personu statusu un piešķirtās aizsardzības saturu 12. panta 2. punkta b) un c) apakšpunkts ir jāinterpretē tādējādi, ka:**
- **tas, ka persona ir bijusi tādas organizācijas biedrs, kura ir minēta Padomes 2001. gada 27. decembra Kopējās nostājas 2001/931/KĀDP par konkrētu pasākumu īstenošanu cīņā pret terorismu pielikumā esošajā personu, grupu un organizāciju sarakstā, tāpēc ka šī organizācija ir iesaistīta terora aktos, un ir aktīvi atbalstījusi šīs organizācijas bruņoto cīņu, nav nopietns iemesls automātiski uzskatīt, ka persona ir izdarījusi “nopietnu nepolitisku noziegumu” vai “darbību, kas ir pretēja Apvienoto Nāciju Organizācijas mērķiem un principiem”;**

- šādos apstākļos konstatējums, ka pastāv nopietni iemesli uzskatīt, ka persona ir izdarījusi šādu noziegumu vai ir atbildīga par šādām darbībām, ir jāveic, katrā individuālā gadījumā izvērtējot precīzus faktus, lai noskaidrotu, vai attiecīgās organizācijas izdarītie akti atbilst šajās tiesību normās izklāstītajiem nosacījumiem un vai attiecīgo personu var uzskatīt par individuāli atbildīgu par šo aktu izdarīšanu, ņemot vērā direktīvas 12. panta 2. punktā pieprasīto pierādīšanas līmeni;

- 2) priekšnosacījums bēgļa statusa liegšanai saskaņā ar Direktīvas 2004/83 12. panta 2. punkta b) vai c) apakšpunktu nav tas, ka attiecīgā persona rada faktiskus draudus patvēruma dalībvalstij;

- 3) priekšnosacījums bēgļa statusa liegšanai saskaņā ar Direktīvas 2004/83 12. panta 2. punkta b) vai c) apakšpunktu nav samērīguma pārbaude katrā konkrētā gadījumā;

- 4) Direktīvas 2004/83 3. pants ir jāinterpretē tādējādi, ka dalībvalstis var atzīt, ka personai, kurai ir liegts bēgļa statuss saskaņā ar šīs direktīvas 12. panta 2. punktu, ir patvēruma tiesības saskaņā ar šīs valsts tiesībām, ja šī cita veida aizsardzība nerada sajaukšanas iespēju ar bēgļa statusu šīs direktīvas nozīmē.

[Paraksti]